

Jag ärvde en skog
Monica Förster



Ogeborg

Jag ärvde en skog

Jag ville aldrig hit
längtade alltid härifrån
Så fort jag kunde
reste jag ut i världen
och när jag kom hem var det inte
frivilligt utan motvilligt

Men min pappa dog
och jag ärvde en skog
den drog mig hit igen
till fjällen, färgerna och formerna
nu kommer jag inte hem
motvilligt utan frivilligt



Stockholm var min värld, sedan blev det Dorotea

Mina föräldrar bodde på Östgötagatan på Södermalm i Stockholm när jag föddes. Det var där jag lärde mig att läsa och dansa balett. Det var där jag hade mina vänner och hela min värld.

När jag var åtta år tog mina föräldrar över Dorotea hotell med restaurang och vi flyttade hit, till min mammas hemtrakter. Men jag ville aldrig hit, ville aldrig bo här. I Dorotea ropade de ”du och jag är fyrmänningar”, men jag visste inte vad det betydde och tyckte inte att de andra barnen i skolan kunde någonting. Det gjorde de förstås, mycket mer än jag, men inget om det som jag tyckte var viktigt.

Dorotea är så litet att man inte kan gå i gymnasiet här. Man får åka till Vilhelmina sju mil norrut – antingen fram och tillbaka, 14 mil om dagen, eller så bor man där och åker hem på helgerna. Jag flyttade till Vilhelmina när jag började gymnasiet, sedan till Umeå, München och Brighton innan jag kom in på Beckmans designhögskola i Stockholm. Min blick var alltid vänd utåt, jag var alltid på väg någon annanstans, och även om jag kom hem regelbundet så var det aldrig hit jag längtade.

Kör man av vägen kan det bli farligt

Skogen jag ärvde var uppdelad i sex skiften med lite olika karaktär. Ett av dem har vatten där man kan fiska, och alla ligger de intill byn Avaträsk nordväst om Dorotea.

Dorotea ligger i södra Lappland, norr om gränsen mellan Jämtlands och Västerbottens län, i höjd med Skellefteå, men betydligt närmre den norska kusten än den svenska. Det är en kommun med mycket orörd natur – myrmark, sjöar, skog och fjäll, men inte så många människor. Här är inte bebyggt som i Åre, utan renare och vildare, men det är också svårare att ta sig hit. Att köra från Stockholm kan ta åtta–tio timmar, eller längre. Flyger man till Frösön i Östersund kan man hyra bil och köra två och en halv timme norrut till Dorotea, sedan och ytterligare en kvart till Avaträsk. Eller så flyger man till Vilhelmina i ett litet, litet plan, hyr bil där och kör söderut en timme till Avaträsk.

Ibland är det djur på vägen, det är inte alltid det är plogat och ibland är det inget ljus – det är vildmark på ett sätt som man kanske inte är van vid. Kommer man söderifrån är Ramsele sista utposten för att gå på toaletten. Sedan är det nästan 10 mil utan att det finns någon som kan hjälpa en. Kör man av vägen kan det bli farligt.



Vi flyttade ännu längre norrut

Senare sålde mina föräldrar Dorotea hotell och köpte en gård med sjö och skog i Avaträsk, en by med ett trettiotal hus, nordväst om Dorotea och ännu längre upp i fjället.

Jag förstod det inte då, men när Pappa dog hade Mamma en begynnande Alzheimer. Jag behövde hjälpa henne med allting – gården, skogen och allt som måste ordnas med när en människa är död.

Gården bestod av ett bostadshus, en maskinhall, en stor ladugård med slakteri och en bagarstuga. Här blir så fruktansvärt kallt över vintern, så man kan inte bara ställa av ett hus. Alla hus måste ses till om elen slås av och ledningarna fryser, så någon måste vara där hela vintern.

Jag var tvungen att sälja gården.

För mig var skogen bara träd

För mig har skogen bara varit en massa träd, jag såg inte det som jag nu ser.

Först tänkte jag sälja den också, men jag ville inte förhasta mig, kanske heller inte klippa bandet helt. Det var sex skiften skog och jag visste inte vad jag förväntades göra med dem eller hur jag skulle sköta dem. Det finns en lag om hur skog ska vårdas, men jag visste inte ens var min skog låg, eller hur jag skulle hitta dit.





Hur passade det dem att det inte passade dig?

Här har ett träd fallit i myren. Man ser att det har legat ett tag, eftersom det sjunkit ner och blivit övervuxet.

Hur passade det dem att du inte ville bo här?

Det sårade dem ganska mycket. Det fanns aldrig någon förståelse, varken från deras sida eller från min.

Jag hittade en skogsbruksplan

Jag hittade en skogsbruksplan bland Pappas papper och förstod att det handlade om vad som blivit gjort, om de planterat eller avverkat. Efteråt mindes jag att de hade sagt så om skogen: vi har varit ute och planterat ny skog, men jag tänkte aldrig på vad de menade och hade aldrig förstått hur mycket skog det var.

Det hände några gånger att jag följde med Pappa i skogen. Då pekade han och sa att här går ett skifte, och här ett annat. I min värld plockar man fram en karta och visar att här ligger de här skiftena och sedan tar man sin bil eller skoter och åker dit och visar.

Men han sa bara "där ligger det". Jag kommer inte ihåg vilket träd han pekade på, för mig var det jättesvårt att förstå.

Vi lärde oss att läsa av skogen

Efter ett tag förstod jag att jag måste ta hjälp med skogen, att jag kunde och behövde anlita en skogsförvaltare. Först Andreas Hedberg och sedan Adrian Nilsson, som båda är utbildade skogsinspektörer, gick ut i skogen med mig och min son Bruno, visade oss var skiftena låg och hur man kan läsa av skogen. De sa att här har en älg gnuggat sig mot stammen och där har den legat, här var det ett tag sedan det hände och här har älgen nyss varit förbi.

Jag vet inte vad min pappa tänkte

Vad tyckte dina föräldrar om att du blev en internationellt etablerad formgivare?
Jag tror inte att de förstod det. Min pappa var en känd tv-kock och satt med i Årets kock-jury, han var en etablerad person i den världen, och det var främmande för honom att jag skulle bli mer etablerad än han var. Det var inte nödvändigtvis positivt.

Jag hade ett komplicerat förhållande till min pappa
och jag vet inte vad han tänkte om skogen
varför han inte förberedde mig på att ta hand om den
Han sa aldrig vad han tänkte om någonting
Jag gjorde som jag gjorde för att jag behövde det
Behövde komma ut och komma bort

De svarade dig på sitt sätt, gav dig skogen och drog dig tillbaka. Kanske kan man säga att de fick rätt?
Ja, kanske var det så.





Av skogen blev det mattor

Sverige är så stort, och skogen har vi i ryggen. Den är mångas ursprung och en stor källa till vårt lands välstånd.

Jag lärde mig att det finns flera sätt att äga skog, att man inte behöver göra precis som de först sa att man måste.

Av min skog har det blivit mattor, den gav mig inspirationen. Det var inte bara skogen som lärde mig om mattorna, utan också mattorna som lärde mig om skogen.



Fjället (golv)
16



Fjället (vägg)
17



Man måste gå försiktigt

Det är mjukt att gå på myren, men man måste vara försiktig, för det är lätt att man trampar igenom och fastnar med stöveln. Sedan blir det ännu mer sankt, och då får man balansera på tuvorna av myrgräs, hoppas på att man inte trampar snett.

Myrgräset växer så livskraftigt upp från en tung botten, och det bildas rännilar eller stråk av myrgräs som böjs åt olika håll, och får en väldigt fin rörelse när vinden tar tag i dem.

Allra vackrast blir myren när det är frost. Då blir det som ett skirt, genomskinligt silvertäcke som lägger sig över alla färger.

Sedan fryser bottenvattnet och då kan man gå på myren på ett helt annat sätt, friare.

Jag gjorde en matta av myren. För mig handlar den om struktur, färgskiftningar, rörelse och föränderlighet – det ser ut så här i den här stunden, men om en vecka kan det ha snöat. Klippta stråk ligger i mattan, och beroende på hur man går på den skiftar färger och struktur.





Genom ravinen till fjällets topp

Nu har vi kommit till norra Borgafjäll, där det finns flera fjäll. Ett är Borgahällan som ligger så vackert vid Borgasjön, och som betyder mycket för mig. Borgahällan är speciell för mig eftersom jag gick upp på fjället med mina vänner många gånger under min uppväxt. Man går upp genom ravinen, en spricka som ligger längre till höger, och där låg det snö året om när jag var barn. Högst upp finns utsikten och en liten sjö som man badar i, fastän det är kallt.

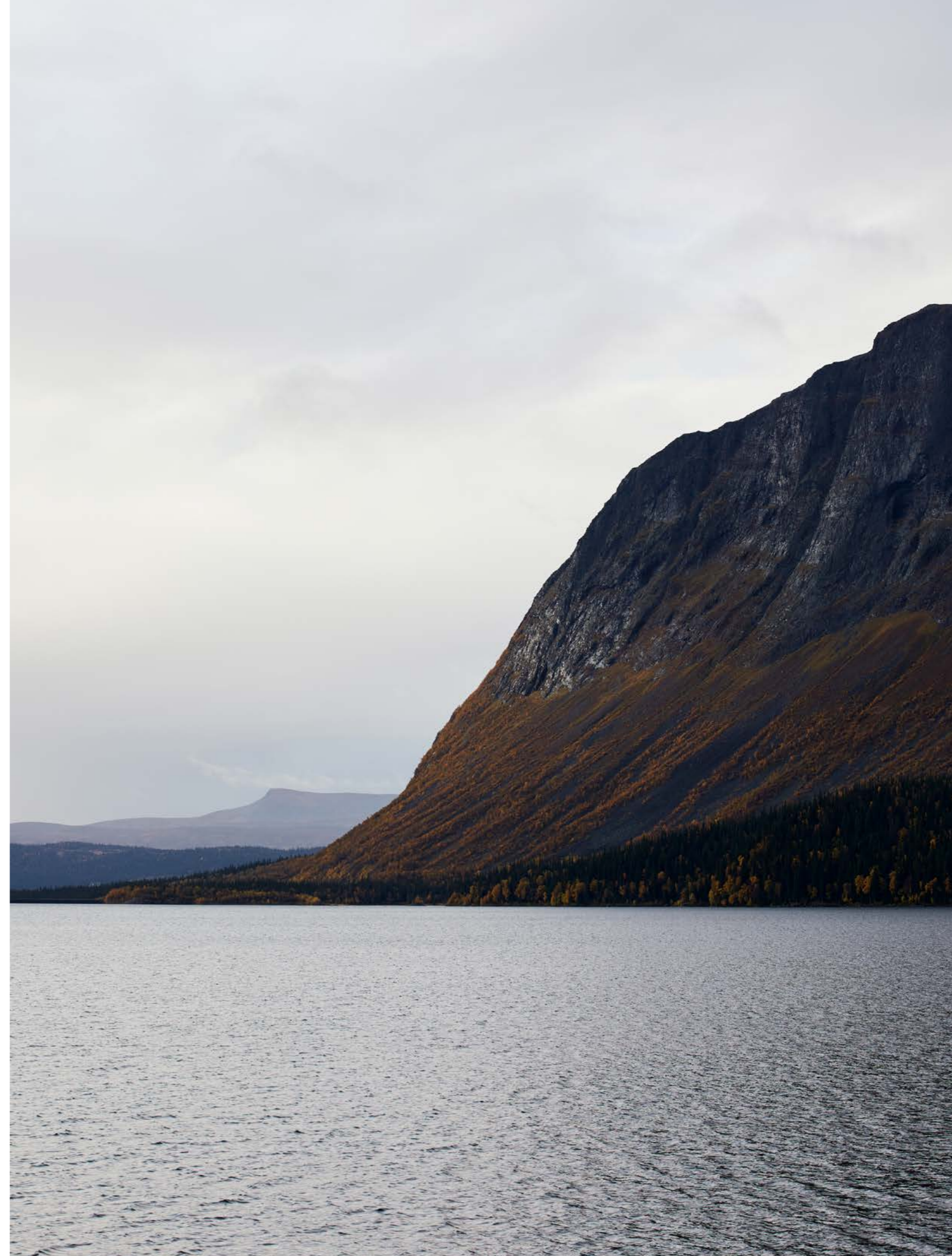
Här finns människor som lever av naturen

Här uppe finns många som lever av naturen
av bär och svamp man plockar i skogen
av ripa, småvilt och älg från jakten
av laxöring och röding från fisket i sjöar och älv,
med båt på sommaren och i isvak resten av året
av virket från gallring och avverkning

Jag tror att vi borde lyssna mer på de som lever av naturen, inte bara på vad man tycker i Stockholm eller i EU att det bör göras i en skog.

Nu finns det bara vildmark

Sjön Sannaren ligger mer än 600 meter över havet och här tar vägen slut. Nu kommer man inte längre med bil, och det finns ingen bebyggelse, utan bara orörd natur. Ska man ta sig längre in i fjällvärlden måste man gå till fots, om det är vinter köra skoter, eller bli hämtad av pontonflygplan eller helikopter. Från och med nu är det bara vildmark.





Min mammas släkt, en matta och väggbonad av Ljung

Min mamma har en stor släkt häruppe. De var bönder, fiskade och brukade marken och skogen, De gjorde också mycket konsthantverk, skålar av trädens knölar, möbler och instrument med en fin känsla. Min morfar spelade fiol på fester. Det var en norrländsk kultur, antagligen med samiska rötter.

På fjället och i skogen växer ljungen, som också blivit en matta. För mig har det varit viktigt att jag fått jobba experimentellt. Helene Ogeborg och jag åkte till fabriken i Portugal, och när vi var där fick vi se hur det ser ut när garnet fastnar i maskinen, så att den bara står och går. Det var så vackert, så vi applicerade det på en större matta och mindre väggbonad.

Felet programmerades in så att maskinen skulle göra så igen. Det skapar en fin struktur, och genom att använda både blanka och matta trådar blev det ett skimmer som också finns i ljungen.



Ljungen (golv)
28



Ljungen (vägg)
29

Jag var arg på honom, men inte på henne

Jag är arg på honom, för jag tycker att han kunde förberett mig bättre.
Jag hade ju kunnat vara arg på henne också, men det var inte hon som hade hand om skogen. Det var en konservativ miljö, hon tog hand om allt där hemma och han allt på gården.
Jag undrar om hon visste var skiftena ligger.
Jag tror att hon bara följde med honom i bilen.

Betydelsen av att äga mark

Pappas familj hade en gård med mycket mark i nuvarande Tjeckien. Efter kriget togs allt ifrån dem, en julafton kom ryska soldater och sa att de skulle ut. Det finns mycket som vi aldrig har pratat om, saker han bar på som jag inte vet så mycket om.

Min mammas föräldrar hade också mycket mark, men av elva barn var det bara ett som fick ära skogen, och det var inte den äldsta sonen.

Vad vet jag om de känslor det väckte? Nästan ingenting, men det fanns säkert flera anledningar till att äga mark betydde så mycket för dem båda.

Han klarade allt som man ska klara här

Min pappa jagade, fiskade och klarade av allt som män här ska klara, men han hade inte så nära till sina känslor.
Pappa kom till Sverige som "maitre pâtissier", finkonditor med hög utbildning. Han var på väg till Grönland när han träffade min mamma, fick jobb på Grand Hôtel och Werner Vögeli tog honom till Operakällaren. Senare blev han restaurangchef på Foresta hotell på Lidingö.
När han och Mamma skulle starta eget hade de två val – ett hotell i Gambia och ett i Dorotea. Någon annan fick Gambia, men Dorotea passade honom perfekt, han passade in i den här miljön.





Man kan så lätt gå vilse

På fjället kan vädret skifta på några minuter, det är som till havs men ännu mer dramatiskt. Kryssen är till för att man inte ska tappa bort sig på vintern när sikten helt plötsligt kan bli så dålig att man inte ser mer än några meter framför sig.

När man bor här lär man sig att ha stor respekt för naturen.

Jag visste inte att jag visste

När jag växte upp gick Mamma och Pappa i skogen hela tiden. De plockade bär och svamp, fiskade och jagade – de gjorde allt i naturen, medan jag satt i bilen och väntade och läste böcker.

Jag ville inte vara ute i naturen, att vilja det kom mycket senare för mig.

Ändå hade jag ord för växterna här som jag inte mindes att jag mindes. Jag är uppfödd på finskjuten ripa, det var vardagsmat för mig, men det tog ett tag innan jag insåg att allt det här är mitt, att jag också hör hit, att jag har ord för det som växer och lever här.

Jag visste mycket mer än jag visste.





Fjällbjörken, knotig och envis

Nu är vi ovanför trädgränsen. Här växer bara fjällskog, mest fjällbjörk som är tålig, knotig och envis. Den ger sig inte, precis som vi som kommer härifrån.

Naturen behöver inte oss, vi behöver naturen

Skogen och fjället behöver oss inte, de lever lika mycket eller mer när vi inte är här.

Det finns så mycket kraft i växtligheten, och jag tycker om att allt det här bara fortsätter utan oss.

Vi lever i en tid då mycket handlar om miljö och hållbarhet, och det är bra, men jag tror att estetiken får stå tillbaka och att vi glömmer vad skönheten betyder för vårt välmående.

Varför går man ut i skogen, och upp på fjället, varför sitter man och tittar på ett hav? Vad betyder det för oss människor?

För mig har mattorna varit ett sätt att närma mig det, och jag tror att det här är början på ett konstnärligt utforskande som kan bli mycket mer.

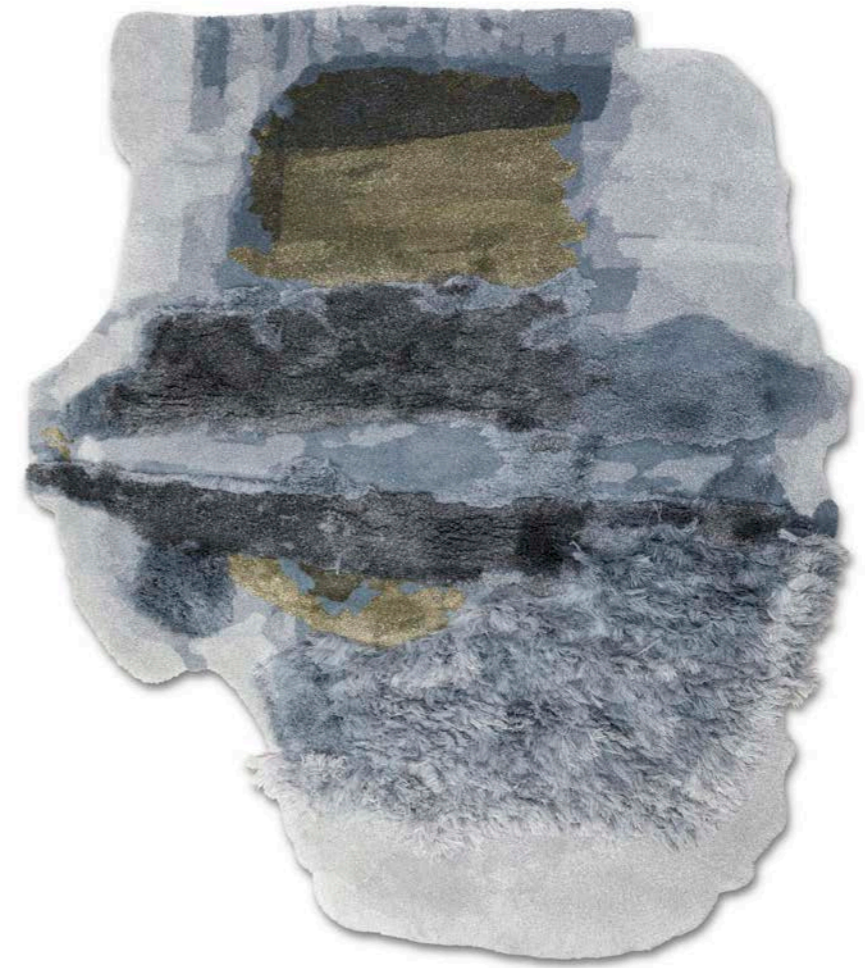


På fjällheden växer ormbunke

På fjället växer ormbunke, en av världens äldsta växter. Där i ravinen är mörka stråk av ormbunkar, det är så de ser ut när det är höst.



Fjällheden
40



Älven
41

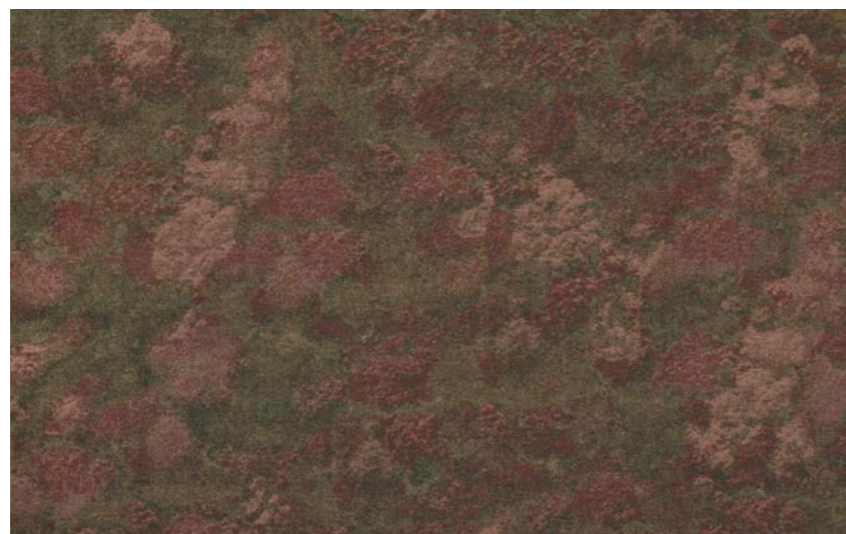




När han ärver ska han inte vara oförberedd

Nu har vi kommit till slutet av Korpån mellan Borgafjäll och Avaträsk. Min son var ofta uppe hos mina föräldrar när han var barn, minst en vecka varje sommar. Han tyckte mycket om dem, att vara här var lättare för honom, kanske för att han inte var fast och för att de var på en bättre plats än när jag var barn.

För mig betyder det mycket att han vill vara med, att han vill lära sig om skogen. Det är också hans skog, och när Bruno en dag får ta över kommer han inte att vara oförberedd.



Ogeborg

Tidlösa mattor i hållbara material, noggrant utvalda garner, skickligt hantverk, etablerade designers, en ambition att arbeta för minsta möjliga klimatavtryck och ett företag med lång familjetradition.

Mattorna i den här katalogen är tillverkade av Ogeborg – ett företag som också är en historia om föräldrar, barn och arv.

Sedan 20 år är Helene Ogeborg VD för mattföretaget som grundades 1963 av hennes pappa Paul Ogeborg, och som hennes mamma Gull-Britt Ogeborg snart också involverades i. De första åren drevs Ogeborg hemma från köksbordet, och under Helenes och hennes brors Jans uppväxt var hela familjen engagerad.

Inriktningen var mattor av hög kvalitet för privat och offentlig miljö, och när Jan Ogeborg blev VD under 1990-talet tillförde han ett för tiden modernt och nytänkande fokus på miljö. Ett viktigt beslut var att verka i Europa för att säkra bra arbetsvillkor, giffri tillverkning och minskade transportavtryck.

När Helene Ogeborg tog över stafettpippen 2003 var hög kvalitet och hållbarhet fortsatt en självklarhet, och till det har hon med sin känsla för det uttrycksfulla adderat en stark designinriktning. I det ingår samarbeten med formgivare som Axel Bjurström, Claesson Koivisto Rune, Josefin Tolstoy, Sundling Kickén, Alexander Lervik, Tekla Evelina Severin, Luca Nichetto och Note Design Studio.

I sortimentet finns förutom handtuftade och handvävda mattor alla typer av textila golv samt läder, kork och quartzsten. Genom åren har Ogeborg fått flera designpriser och utmärkelser, bland andra "German Design Award 2018", "Residence Stora Formpris 2019 – Årets Accessoar" och "Plaza Interiörs Hederspris 2022 – På golvet".

Monica Förster Design Studio

Att göra det nödvändiga oförglömligt och det funktionella fascinerande – det är vad Monica Förster Design Studio handlar om.

Sedan studion grundades 1999 har den skapat möbler, vardagsvaror, inredningsdetaljer, utställningar och offentliga inredningar för producenter världen över. Som en av Skandinavien mest internationellt etablerade designbyråer har Monica Förster Design Studio uppdragsgivare som Alessi, Artifort, Bernhardt, De Padova, Georg Jensen, Fredericia, Offecct, Orrefors, Poltrona Frau, Svenskt Tenn, Rörstrand, Tacchini, Tecno, Zanotta and Zanat.

Grunden är ett nära samarbete med uppdragsgivaren, ofta med inspiration från företagets historia och från besök hos hantverkare och på fabriker. Monica Förster är grundare och kreativ chef för studion och arbetar även med vision och strategi. Hon är arbetar även som kreativ chef för flera företag, t ex Zanat.

Monica Förster är också ofta anlitad som jurymedlem för internationella priser.

Sitt genombrott fick hon 2002 med "Cloud" för Snowcrash, ett egensinnig och poetiskt avskärningsrum tänkt för offentlig miljö. Det självständiga uttrycket är ett signum – studion är djupt förankrad i det skandinaviska formspråket och har samtidigt ett tydligt eget formspråk.

Monica Förster har tilldelats priset "Årets designer" fem gånger – tre gånger av *ELLE Interiör* och två av *Residence Magazine*. 2021 fick hon det prestigefulla Mathsson-priset och 2023 blev Monica Förster utsedd till "AW Designer of the Year" av designtidningen *Architektur & Wohnen*. Hennes verk finns representerade på Nationalmuseum i Stockholm, Röhsska museet i Göteborg och Nasjonalmuseet i Oslo. De har även ställts ut på MoMA i New York och V&A i London.

Monica Förster Design Studio

Jag ärvde en skog

Mattkollektion

2024

Fjället (golv)

Ogeborg Design Collection
Handtuftad i nivåer 14–100 mm
2,00 x 3,00 m

Garn: Siri, fintrådig ull; Aster samt Astro, viskos från hållbart odlad eukalyptus
s. 16

Fjället (vägg)

Ogeborg Design Collection
Handtuftad i nivåer 14–100 mm
1,50 x 1,30 m

Garn: Siri, fintrådig ull; Aster samt Astro, viskos från hållbart odlad eukalyptus
s. 17

Myren

Ogeborg Design Collection
Handtuftad i nivåer 14–65 mm
2,00 x 2,60 m

Garn: Siri, fintrådig ull; Astro, viskos från hållbart odlad eukalyptus
s. 23

Ljungen (golv)

Ogeborg Design Collection
Handtuftad öglad botten 10 mm, skuren
övertuft 16–100 mm, enskilda trådar
100–200 mm
2,00 x 3,00 m

Garn: Vega Natural, ofärgad ull; Siri, fintrådig ull; Astro, viskos från hållbart odlad eukalyptus
s. 28

Ljungen (vägg)

Ogeborg Design Collection
Handtuftad öglad botten 10 mm, skuren
övertuft 16–100 mm, enskilda trådar
100–200 mm
1,20 x 1,60 m

Garn: Vega Natural, ofärgad ull; Siri, fintrådig ull; Astro, viskos från hållbart odlad eukalyptus
s. 29

Fjällheden

Ogeborg Design Collection
Handtuftad i nivåer 14–80 mm
1,70 x 3,20 m

Garn: Siri, fintrådig ull; Astro, viskos från hållbart odlad eukalyptus
s. 40

Älven

Ogeborg Design Collection
Handtuftad i nivåer 14–85 mm
2,00 x 2,30 m
Garn: Siri, fintrådig ull; Astro, viskos från hållbart odlad eukalyptus
s. 41

Skogen Dag

Contract Print Design Collection
Wool Style
Rullvara 4,00 m, totalhöjd 7,5 mm
100 % ull, tuftad, öglad
s. 46, överst

Skogen Nat

Contract Print Design Collection
Wool Style
Rullvara 4,00 m, totalhöjd 7,5 mm
100 % ull, tuftad, öglad
s. 46, mitten

Ljungen

Contract Print Design Collection
Wool Style
Rullvara 4,00 m, totalhöjd 7,5 mm
100 % ull, tuftad, öglad
s. 46, underst

Ogeborg arbetar för att leverera långsiktigt hållbara textila mattor och golv, av högsta kvalitet och med hållbar certifierad produktion som ger minsta möjliga miljöpåverkan. De handtuftade mattorna produceras i Portugal, och de tryckta i Italien.

Kontakt

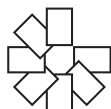
Tel 08-120 542 00
Mail: info@ogeborg.se
Hemsida: ogeborg.se

Stockholm

Maria Skolgata 81
118 53 Stockholm

Göteborg

Vallgatan 15
411 16 Göteborg



Ogeborg